

Evaluering af lov nr. 176 af 21. februar 2017

Sagsnr.
2019 - 3807

Doknr.
221229

Dato
12-08-2020

Lovændringens betydning for Social- og Indenrigsministeriet

1. Sammenfatning

Det er samlet set Social- og Indenrigsministeriets vurdering, at lovændringen har haft en vis betydning for ministeriets rolle som overordnet tilsynsmyndighed i det kommunale og regionale tilsyn.

Det er navnlig tilfældet for ministeriets behandling af henvendelser om Ankestyrelsens afvisning af at rejse en tilsynssag. Her medfører de ændrede regler for Ankestyrelsens sagsudvælgelse i praksis, at ministeriet bruger flere ressourcer på at behandle henvendelser fra borgere og andre, der har fået afvist en tilsynssag hos Ankestyrelsen. Ministeriet bruger herunder ressourcer på oftere end før lovændringen at indhente sagens akter m.v. ved Ankestyrelsen, for at kunne foretage en vurdering af, om sagen har en sådan principiel, generel eller alvorlig karakter, at der er grundlag for, at ministeriet rejser en tilsynssag som overordnet tilsynsmyndighed.

De fremfundne data giver dog ikke anledning til at konkludere, at dette resulterer i, at ministeriet rejser flere tilsynssager som overordnet tilsynsmyndighed, eller at ministeriet oftere end før lovændringen pålægger eller anmoder om, Ankestyrelsen genoptager behandlingen af eller rejser en tilsynssag.

2. Baggrund

Evalueringen af de ændrede rammer for Ankestyrelsens¹ sagsudvælgelse i det kommunale og regionale tilsyn omfatter også betydningen for Social- og Indenrigsministeriets rolle som overordnet tilsynsmyndighed, herunder f.eks. i form af ministeriets anvendelse af pålæg til Ankestyrelsen om at tage en sag op til behandling efter §§ 53 og 54 i lov om kommunernes styrelse.

Social- og Indenrigsministeriets rolle som overordnet tilsynsmyndighed er reguleret i kapitel VII i lov om kommunernes styrelse.

Det er normalt en forudsætning for, at Social- og Indenrigsministeriet kan tage en sag op til behandling, at Ankestyrelsen har behandlet eller truffet beslutning om at afvise at behandle sagen.

Social- og Indenrigsministeriet er klageinstans for Ankestyrelsens afgørelser om anvendelse af sanktioner samt Ankestyrelsens afgørelser om samtykke eller godkendelse, jf. herom Ankestyrelsens evaluering afsnit 2.4.1, og lovens § 52, stk. 1 og 2.

¹ Det kommunale og regionale tilsyn blev den 1. april 2017 overført fra Statsforvaltningen til Ankestyrelsen, samtidig med, at de ændrede regler for Ankestyrelsens sagsudvælgelse trådte i kraft, jf. lov nr. 176 af 21. februar 2017 om ændring af lov om kommunernes styrelse og regionsloven. I dette notat er Ankestyrelsen af hensyn til sproglig enkelthed anvendt også for perioden forud for den 1. april 2017.

Social- og Indenrigsministeriet er herudover ikke i almindelighed klageinstans over for Ankestyrelsen. Hvor ministeriet ikke er klageinstans, er det endvidere en forudsætning for, at ministeriet kan tage en sag, som Ankestyrelsen har behandlet eller afvist at behandle, op til behandling, at ministeriet vurderer, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter, jf. lovens §§ 52, stk. 3, 53 og 53 a.

Social- og Indenrigsministeriet kan herudover pålægge Ankestyrelsen at tage en sag op til behandling, jf. lovens § 54. Hvis Ankestyrelsen forinden har afvist at behandle sagen, kan ministeriet dog kun pålægge Ankestyrelsen at behandle sagen, hvis ministeriet vurderer, at sagen er af principiel eller generel betydning eller har alvorlig karakter.

Social- og Indenrigsministeriet er som overordnet tilsynsmyndighed underlagt de samme rammer for tilsynets kompetence, som Ankestyrelsen, og har de samme reaktionsmuligheder, som Ankestyrelsen.

Reglerne om Social- og Indenrigsministeriets sagsrejsning som overordnet tilsynsmyndighed i det kommunale og regionale tilsyn blev ikke ændret ved lovændringen, der trådte i kraft den 1. april 2017.

3. Metode

Vurderingen af lovændringens betydning for Social- og Indenrigsministeriets rolle som overordnet tilsynsmyndighed består navnlig af ministeriets egen vurdering heraf. Vurderingen er, i det omfang det har været muligt, understøttet af kvantitative data om ministeriets håndtering af sager i det kommunale og regionale tilsyn.

Data er baseret på manuelle gennemgange af søgninger på relevante sager i ministeriets journalsystemer. Dette kan medføre en vis usikkerhed om data. Derudover har der i perioder været et meget stort antal henvendelser om enkelte sager eller temaer fra enkelte borgere, hvilket også kan medføre en vis usikkerhed om, hvad der kan konkluderes på grundlag af data.

4. Vurdering af lovændringens betydning for ministeriet

4.1. Vurdering på baggrund af indsamlede data

4.1.1. Data om ministeriets pålæg til Ankestyrelsen om at rejse/genoptage en tilsynssag og sager, som ministeriet har taget op til behandling som overordnet tilsynsmyndighed

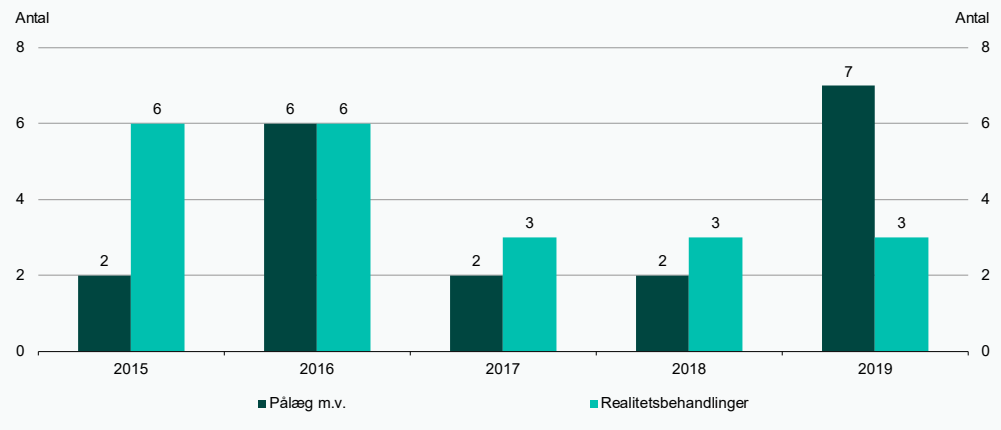
Social- og Indenrigsministeriet har indsamlet data om ministeriets pålæg efter § 54 i lov om kommunernes styrelse, anmodninger og lignende til Ankestyrelsen om at rejse en tilsynssag eller at genoptage en tilsynssag. Dette kan belyse, om Ankestyrelsen efter Social- og Indenrigsministeriets vurdering overser eller afviser at rejse tilsynssager om forhold, som Ankestyrelsen efter ministeriets opfattelse bør realitetsbehandle efter de ændrede sagsudvælgelsesrammer.

Social- og Indenrigsministeriet har videre indsamlet data om de sager, som ministeriet har taget op til behandling som overordnet tilsynsmyndighed. Dette kan belyse, om de ændrede sagsudvælgelsesrammer for Ankestyrelsen i højere grad giver anledning til, at ministeriet rejser tilsynssager som overordnet tilsynsmyndighed.

Figur 1

Udviklingen i pålæg m.v. og realitetsbehandlinger 2015-2019

Anm.: Pålæg m.v. er ministeriets pålæg efter § 54, anmodninger og lignende til Ankestyrelsen. Realitetsbehandlinger er tilsynssager, som ministeriet har afgivet en udtalelse i som overordnet tilsynsmyndighed samt sager, som ministeriet har behandlet som klageinstans.

Kilde: Egen dataindsamling for perioden 1.1. 2015 til 31.12. 2019.

Som det fremgår af figur 1, kan der i 2019 ses en større stigning i antallet af pålæg m.v., hvilket kan have baggrund i de ændrede sagsudvælgelsesrammer for Ankestyrelsen. Det fremgår dog samtidigt, at der i 2016 – dvs. før ændringen af sagsudvælgelsesrammerne – var en næsten tilsvarende stigning, samt at der er i 2017 og 2018 var samme antal pålæg m.v. som i 2015. Det er således vanskeligt at udlede noget konkret alene på baggrund af de foreliggende data.

Som det videre fremgår af figur 1, har de ændrede sagsudvælgelsesrammer ikke givet anledning til flere realitetsbehandlinger, herunder at klageberettigede i større omfang har klaget til ministeriet over Ankestyrelsens afgørelser inden for de områder, hvor dette er muligt, eller at ministeriet i højere grad har fundet anledning til at tage sager op til behandling af egen drift som overordnet tilsynsmyndighed.

Det kan i forhold til Social- og Indenrigsministeriets realitetsbehandlinger bemærkes, at ministeriets gennemsnitlige sagsbehandlingstid i perioden er faldet fra 148 uger i 2015 til 44 uger i 2019.

4.1.2. Data om sager i ministeriet om Ankestyrelsens realitetsafvisninger

Social- og Indenrigsministeriet har også indsamlet data om sager i ministeriet om Ankestyrelsens realitetsafvisninger efter § 48 a² i lov om kommunernes styrelse. Dette er sket for at belyse, om det, at Ankestyrelsen ikke realitetsbehandler et spørgsmål, i større grad opleves som et problem for den, der har henvendt sig til Ankestyrelsen, efter sagsrejsningsrammerne er ændret.

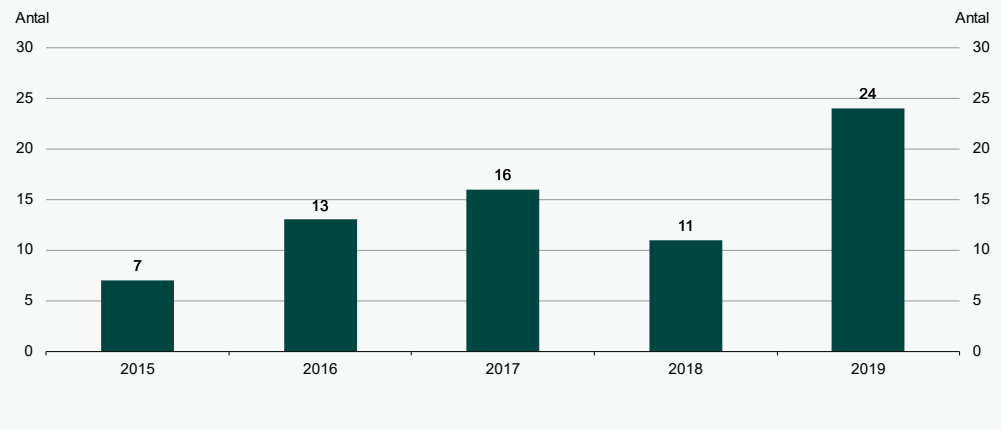
De indsamlede data omfatter sager, hvor der i perioden 2015-2019 er sket henvendelse til ministeriet fra eksempelvis kommuner, regioner, organisationer, foreninger og borgere m.fl. om Ankestyrelsens realitetsafvisning.

² Efter § 48 a i lov om kommunernes styrelse beslutter Ankestyrelsen, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

Figur 2

Udviklingen i antallet af sager om Ankestyrelsens realitetsafvisning 2015-2019

Anm.: En sag er oprettet i ministeriets journalsystem bl.a. på baggrund af en henvendelse til ministeriet fra eksempelvis kommuner, regioner, organisationer, foreninger og borgere m.fl. Sagerne er fordelt på de pågældende årstal ud fra den første henvendelse på sagen om Ankestyrelsens realitetsafvisning. En realitetsafvisning er Ankestyrelsens udtalelse, hvor det oplyses, at der ikke er anledning til at rejse en tilsynssag.

Kilde: Egen dataindsamling for perioden 1.1. 2015 - 31.12. 2019.

Som det fremgår af figur 2, er der i 2019 en mærkbar stigning i antallet af sager om henvendelser til ministeriet om Ankestyrelsens realitetsafvisning. Dette kan indikere, at det forhold, at Ankestyrelsen ikke realitetsbehandler et spørgsmål, i større grad opleves som et problem for den, der har henvendt sig til Ankestyrelsen. Det fremgår dog også af figuren, at antallet af sager i 2018 var faldende i forhold til 2017, hvor de nye rammer for Ankestyrelsens sagsudvælgelse også var gældende siden 1. april. Ud fra de indsamlede data er det derfor vanskeligt at konkludere noget entydigt om udviklingen af henvendelser til ministeriet om Ankestyrelsens realitetsafvisninger før og efter ændringen af sagsudvælgelsesrammerne.

4.2. Vurdering på baggrund af ministeriets erfaringer

Social- og Indenrigsministeriet har som led i arbejdet med varetagelsen af rollen som overordnet tilsynsmyndighed i det kommunale og regionale tilsyn konstateret, at de ændrede rammer for Ankestyrelsens sagsudvælgelse har givet anledning til visse ændringer i ministeriets arbejde og arbejdsgange.

Det er navnlig Social- og Indenrigsministeriets oplevelse, at de ændrede rammer for Ankestyrelsens sagsudvælgelse i det kommunale og regionale tilsyn har medført, at ministeriet ved henvendelser om Ankestyrelsens afvisning af at rejse en tilsynssag i højere grad finder det nødvendigt at indhente sagens akter ved Ankestyrelsen. Det skyldes, at Ankestyrelsen med de ændrede rammer for sin sagsudvælgelse – som forudsat ved lovændringen – i videre omfang end tidligere afviser at rejse en tilsynssag, og at dette som udgangspunkt sker uden, at Ankestyrelsen angiver (nærmere overvejelser) om sagens fakta, retsgrundlag m.v. i afvisningen.

Herudover giver de samme forhold anledning til, at ministeriet oftere går ind i nærmere overvejelser om at anmode eller anmoder Ankestyrelsen om en udtalelse om Ankestyrelsens behandling af en sag med henblik på f.eks. at afdække, om Ankestyrelsen har gjort sig bestemte overvejelser, som ministeriet vurderer relevante. Det kan f.eks. ske ved, at ministeriet rejser konkrete spørgsmål, som Ankestyrelsen bedes forholde sig til, hvilket kan medføre, at Ankestyrelsen genoptager behandlingen af en sag. Sådanne høringer ses dog ikke at have givet anledning til, at ministeriet tager flere sager op til realitetsbehandling, ligesom antallet af pålæg m.v. ikke ud fra de foreliggende

data adskiller sig afgørende fra før lovændringen, jf. figur 1 ovenfor med tilknyttet tekst, hvilket kan ses et udtryk for, at ministeriet finder, at Ankestyrelsens sagsudvælgelse og overvejelser i den forbindelse er tilstrækkelige.